

DR. SOMOGYI ZOLTÁN

Erdőgazdálkodás Kanadában (II. rész)

Természetvédelem: az emberek kapcsolata az erdővel

A kanadai ember közelről figyeli az erdők sorsát, és érzékenyen reagál a faanyagon túlmenően az erdő „egyéb”, pontosabban éppen fordítva, alapvető, nem faanyag jellegű értékeire, azok esetleges károsodására. Már a múlt században (1885) létrehozták az első kanadai nemzeti parkot (Banf, Alberta állam). Azóta jelentősen, 4%-ra nőtt a tartományi és szövetségi védett területek és nemzeti parkok térfoglalása. A 34 nemzeti park két magyarországi területet foglal el; a több mint ezer tartományi park szintén nem sokkal kisebb összterületű.

Az erdők tulajdonosai és gazdálkodói nagy súlyt fektetnek a nagyközönséggel való kapcsolattartásra, a reklámokra, az ismeretterjesztésre. Figyelembe véve azonban, hogy a parkokat és általában az erdőket és egyéb kirándulóhelyeket hányan látogatják, és milyen szoros az emberek kapcsolata a környezetükkel, az erdőgazdálkodóknak ezen a téren még itt is sok tennivalójuk akad. Mutatja ezt pl. egy nemrégiben végzett közvéleménykutatás eredménye, amely adatot szolgáltat a kanadai erdőgazdaság mai állapotára vonatkozólag is. A nagyközönség és az erdészek véleménye jelentősen eltért több fontos kérdésben is. Néhány jellemző számadat:

Kérdés	100 megkérdezett közül igennel válaszolt	
	erdész	nagyközönség
A fahiány növekszik Kanadában?	76	96
A használt vegyszerek veszélyt jelentenek a környezetre?	37	97
A legtöbb őserdőt védeni kellene?	25	91
A tarvágás rossz erdészeti gyakorlat?	21	97

Az erdészet irányítása

Kanadában az erdőgazdálkodást önálló minisztérium irányítja. A miniszternek meglehetősen nagy a befolyásolási és döntési jogköre a gazdálkodás napi kérdéseit illetően. A szövetségi minisztérium a tartományok meglehetősen nagy önállósággal rendelkező kormányzataival összhangban a következő főbb alapelvek szerint irányítja a gazdálkodást ma és tervezi az erdőgazdálkodást a jövőre nézve:

– Hosszú távú tervezés: teljes vágásfordulóban való gondolkodás, tartamos (faanyag-)gazdálkodás.

– Bővülő és javuló adatbázis: a legkorszerűbb (számitógépes, távérzékelési stb.) technológiák alkalmazása nemcsak a döntések előkészítésére, hanem a nagyközönség hiteles tájékoztatására is. A folyamatos és részletes tájékoztatás a szövetségi kormányok prog-

ramjában nagy hangsúllyal szerepel. Az adatbázisban egyre inkább szeretnék egy közös „elektronikus tető” alá hozni az erdőleltárok adatait, a gazdálkodók, valamint a kutatás adatbázisait.

– Az erdők sokcélú hasznosítása („integrált erőforrás-gazdálkodás”): a jövőben az eddiginél is holisztikusabb, ökológiai alapokon álló világképnek megfelelően, növekvő hangsúlyt helyeznek a nem-faanyag hasznok biztosítására és kiaknázására a környezet minimális terhelése mellett.

– A kutatás és a fejlesztés növekvő mértékű támogatása, az új kutatási eredmények gyors átültetése a gyakorlatba.

– Erdőgazdálkodási tevékenységek állami támogatása, de csak azokon a területeken, ahol az újítások révén az eddigieknél jóval nagyobb haszon várható a következő vágásfordulóban.

– Az emberi erőforrás állandó karbantartása és fejlesztése: a képzettség magas szintjének megtartása, ill. fejlesztése rendszeres továbbképzésekkel, az új technológiák betanításával stb.

Néhány szó a kanadai erdőtörvényekről

Annak érdekében, hogy az említett célokat megvalósíthassák, Kanadában is különféle törvényeket és rendeleteket hoznak. Amíg azonban nálunk az egész országra egyetlen erdőtörvényt alkot a Parlament, Kanadában mind szövetségi, mind tartományi szinten szabályozzák a gazdálkodást. A szabályozás egyes elemei tartományonként jelentősen változhatnak, ezért itt csak a legáltalánosabb kérdésekre érdemes kitérni.

Mind a „koronaerdőkre” (vagyis a szövetségi kormány birtokában lévő erdőkre), mind a tartományi, mind pedig a privát erdőkre vonatkozik, hogy *gazdálkodás csak érvényes erdőgazdálkodási terv szerint folytatható*, a hosszú távú erdészeti alapelvek legjobb megvalósításának, valamint a termelést szolgáló területeken való gazdálkodás és a nem termelést szolgáló területek védelme érdekében. A terv részletesen kitér a véghasználható területekre, azok méretére, a kitermelhető fajokra, a fák méretére, korára, valamint a kitermelés technológiájára.

Szolnokon utcát neveztek el Kaán Károlyról. Szolnok megyei jogú város 52/1992. (III. 10.) számú közgyűlési határozatával egyes közterületek nevét megváltoztatta. A helyi erdészeti társadalom kezdeményezését terjesztette a fórum elé Túri László erdőfelügyelő OEE tag, hogy az újonnan megépült erdészethez – egyben erdei művelési házhoz – a részben erdőn haladó Széchenyi városrészben a Nád utca Kaán nevet kapja. Jelentős az új utcánév elsősorban azért, mert az itt elhaladó ifjak – emberek – megismerik a nagy erdészegyniséget.

Mint arról már korábban volt szó, a gazdálkodók nagy része bérlő a területet. Mivel Kanadában kapitalista társadalmi rend van, a tulajdonos – függetlenül attól, hogy köztulajdont testesít-e meg vagy magántulajdont – a bérbeadott területet és az azon folytatott gazdálkodást a magántulajdonosi szemlélet minden velejárójával állandóan és szigorúan figyelemmel tartja. Az előírások és a szigorú büntetések leginkább arra irányulnak, hogy mit nem, vagy mit hogyan nem szabad. Ugyanígy, engedélyhez és szigorú szabályok betartásához kötött a faipari üzemek létesítése és üzemeltetése, valamint a fakereskedelem. A falopást szigorúan ellenőrzik és büntetik.

Tekintettel arra, hogy Kanadában nagyon sok az erdőtűz, rendeletekkel szabályozzák az égetést. Szabályokhoz kötött az idegeneknek a területen való áthaladása is. Az erdőtörvény részeként tiltják erdőterületen a légszennyezést, a vizek és a talaj szennyezését; szemét, mérgek, veszélyes anyagok erdőben történő lerakását, tárolását; fák, épületek és az erdőben lévő elektromos és egyéb szerkezetek rongálását.

A legkülönbözőbb okokból védetté nyilvánított területek őrzését hivatalos személyek végzik. Ezek az őrk a rendőrökkel azonos hatáskörrel rendelkeznek, fegyverviselési engedéllyel, letartóztatási joggal és a szabálysértőkkel szembeni széles körű eljárási illetékességgel.

Vadászat Kanadában

Az erdőtörvényhez hasonlóan szigorú és körültekintő a vadászati törvény. Ennek néhány alapelve:

– *A vadon élő élőlények és a természetes környezet tisztelete.* A természetet, az élőhelyet csak a legszükségesebb mértékben szabad zavarni. A vadnak biztosítani kell a menekülési lehetőséget.

– *Mások szükségleteinek és elvárásainak tiszteletben tartása.* Ez nemcsak más vadászokra és a terület tulajdonosaira vonatkozik, hanem megnyilvánul abban

is, hogy Kanadában a vadászokkal tudatosítják: ők a kisebbség, és ezért plusz figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a nem-vadászok megértsék és elfogadják a vadászat értékeit és szerepét.

– *A törvények tiszteletben tartása.*Érvényes engedéllyel rendelkező vadászt vadászatban zavarni vagy akadályozni törvénytelen dolog, de – viszonzásképpen – a vadászok kötelessége, hogy tevékenységüket a törvények és az etikai normák megtartása mellett, mások minimális zavarásával végezzék.

– A vadász saját testi épségének tisztelete, ami nem igényel részletesebb magyarázatot.

A vad Kanadában mindenkié, és a kormány kezelésében van, amely azt mint természeti erőforrást, annak hosszú távú fennmaradása, továbbá az emberek érdekében kezeli és szabályozza. E szabályozás legfontosabb eleme a bérletek kiadása. *Érvényes vadászvizsgával bárki válthat (vehet) bérletet,* amely területre, vadfajra, mennyiségre és időszakra szól. A bérletekkel az alábbi főbb szabályozást kívánják elérni:

– A vadászok számának szabályozása. (Túl sok vadász túlhasználathoz vezet, ami már jellemző is a sűrűbben lakott déli területekre.)

– A lelőhető vad mennyiségének, ill. fajtájának szabályozása. Veszélyeztetett fajok, nem vadászható fajok és ragadozó madarak vadászata tilos.

– Végül a bérleteket arra is használják, hogy a vadászati tevékenységet térben és időben egyenletesen osszák el.

Érdekes, hogy egyes államokban tilos a társas vadászat, és nem szabad vadászni vasárnap. A társas vadászat azért nem engedélyezett, mert akkor nem tudnák kiszámítani a lelőtt vad mennyiségét. Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy a polgárok saját maguk is éberen őrködnek a törvény betartásán. A lakóközvetekhez hasonlóan az erdőben is mindenkitől elvárják, hogy ha a törvény megszegését tapasztalják, azt azonnal jelentésük a hatóságoknak.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem tanévnyitóján

Az Erdőmérnöki Kar dékánjának előterjesztésére **DR. GÖBÖLŐS ANTAL** okleveles erdőmérnököt, a kecskeméti Erdőfelügyelőség igazgatóját PRO UNIVERSITATE SOPRONIENSI kitüntetésben részesítette az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsa, nagyra becsülve a soproni egyetem gyakorlati oktatásában nyújtott kiemelkedő és rendszeres segítségét, az erdészeti tudományos közélet terén szerzett érdemeit, valamint az oktatási bázisok létrehozásában kifejtett eredményes munkáját.

Ugyancsak az Erdőmérnöki Kar dékánjának előterjesztésére **DR. JEAN TOTH** okleveles erdőmérnököt, az INRA Stations de Recherches Forestières d'Avignon (Franciaország, Avignon) tudományos kutatóját PRO UNIVERSITATE SOPRONIENSI kitüntetésben részesítette az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsa, nagyra becsülve a soproni egyetem hallgatóinak és oktatóinak tanulmányutak szervezésével nyújtott segítségét, a nemzetközi szakmai együttműködés fejlesztéséért kifejtett fáradozásait, az erdészeti tudományos kutatásban nyújtott igen értékes teljesítményét.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsa a Környezetvédelmi Tanszék előterjesztése alapján HONORIS CAUSA tiszteletbeli doktori címet kíván adományozni tanévnyitó ünnepi tanácsán **DR. GRATZER MIKLÓS** kiemelt professzornak, a New York Állami Egyetem (USA) Környezettudományi és Erdészeti Kara egyetemi tanárának.

Dr. Gratzer Miklós egyetemi tanulmányait a soproni Erdőmérnöki Főiskolán kezdte, majd az ország elhagyása után 1959-ben a British Columbia Egyetem Soproni Karán szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Tudományos munkájában a terület- és tájtervezés módszertanát dolgozta ki, amit azóta is széles körben alkalmaznak. Matematikai modelleket szerkesztett az esztétikai értékek felmérésére, felmérő műszereket kísérletezett ki a látás és a tudat pszichológiai tanulmányozására, és megteremtette ennek tudományos felmérési lehetőségét.

Dr. Gratzner Miklós emigrációjának ideje alatt fenntartotta kapcsolatát a hazai kutatással és az erdészeti felsőoktatással. Az 1991. évben egyetemünk Környezetvédelmi Tanszékén vendégprofesszorként egy szemeszteren át előadásokkal és szakmai tanácsadással segítette oktató- és kutatómunkánkat.

Ugyancsak HONORIS CAUSA tiszteletbeli doktori címet adományozott az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsa **DR. IGMÁNDY ZOLTÁN** erdőmérnök, ny. egyetemi tanárnak, a mezőgazdasági tudományok doktorának.

Dr. Igmándy Zoltán egyetemünk köztisztviselőben álló, kiemelkedő munkásságú oktatója volt. Hosszú időn keresztül részt vett az egyetem, illetve az Erdőmérnöki Kar vezetésében. Így volt dékánhelyettes, dékán, rektorhelyettes. Nevéhez fűződik az erdészeti növényvédelmi szakmérnökképzés megszervezése és beindítása.

Publikációs tevékenysége kiemelkedő mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban. Mintegy 70 publikációja jelent meg az erdészeti növénykórtan, erdővédelemtan és faanyagvédelem-tan témakörében. Több tudományos könyv társszerzője, oktatói munkája során a szaktárgyakból jegyzeteket és tankönyvet írt.

Tudományos munkásságát összefoglaló könyve „A magyar erdők taplógombái” címmel 1991-ben jelent meg.

Avatott doktoraink: *Bach István* okleveles erdőmérnök, *Gaál György* okleveles erdőmérnök, *Király Béla* okleveles faipari mérnök, *Lenár György* okleveles erdőmérnök, *Leskó Katalin* biológia-földrajz szakos tanár, *Mészáros Károly* okleveles erdőmérnök, *Patocskai Gergely* okleveles vegyész mérnök, *Széles Attila* okleveles mérnök, *Szilassy Zoltán* okleveles erdőmérnök.

Címzetes oktatóink: *dr. Seidl Gábor* címzetes egyetemi tanár, *dr. Gergáczy József* címzetes egyetemi docens, *dr. Ott János* címzetes egyetemi docens.

Aranydiplomát kaptak: *Ballásch Nándor*, *Festő Szabó László*, *Csutkay Jenő*, *Gál István*, *Gyetvay György*, *Hantó Endre*, *dr. Kassay F. László*, *Kautsky Emil*, *Lessényi Béla*, *dr. Madas László*, *Mayer György*, *Molnár István*, *Pechtol István*, *dr. Radó Gábor*, *Varga Béla*.

Gyémántdiplomát kapott: *Hallósy Miklós*.

Vasdiplomát kapott: *Pákh Antal*.

Emlékek hazámról, előző és jelen kapcsolataim a magyar erdészettel

Amikor 1957 elején kétségbeesett állapotban elhagytam hazámat és kitértem Franciaországba, második hazámban a szabadság szele, a modern ország forrása magával ragadott és nem hagyott időt a gyenge érzelmekre, a honvágy felülkerekedésére. Az idő rohant, a tennivaló rengeteg volt.

A nyelv tökéletesítése, szaharai fásítások 7 évig Észak-Afrikában az igen nehéz ökológiai viszonyok között, beszámoló jelentések és kiértékelések az eredményekről, olajvizsgák letétele, mivel olajkutakkal dolgoztunk. Magánrepülő-oklevél megszerzése, miután a távolság a sivatagban a különböző fásítási helyek között igen nagy (300–600 km), az úthálózat pedig igen kezdetleges állapotban volt.

Visszatérve Franciaországba, kineveztek egy kísérleti erdőművelő csoport vezetőjének a Földközi-tenger övezetébe. Így kerültem Avignonba, a híres pápai városba. Vizsgák letétele a magyar oklevelem elfogadására, egy doktorátusi vizsga előkészítése és letétele következett. A cédrusokat és a feketefenyő-állományokat tanulmányoztam, ökológiai vizsgálatokat végeztem, fatö-

meg- és fatermelési táblákat készítettem. A család: két főiskolás fiúgyermek és egy nagyszerű feleség (francia tanárnő), aki minden nehézségben és örömben osztozik és együtt érez, francia szívvel és magyar érzelmekkel. Az élet ismét szép lett!

Majdnem minden évben magyar évfolyamtársak látogatnak meg családjukkal (Keszthelyi István, dr. Kovács Jenő, Práger István) vagy én megyek el a családommal hozzájuk. A francia és a soproni erdészeti nagykönyvtárak, a Kultúra és a Corvina kiadók igen sok magyar erdészeti anyagot küldenek, amelyekről referálok a francia lapokban.

A soproni egyetemről (Zilahi József, Tompa Károly, Barna Tamás, dr. Horváth Béla, dr. Varga Szabolcs, Bordács Sándor), az ERTI-től (dr. Solymos Rezső, Kádár József) oktatókat és kutatókat fogadok és mindent megteszek, hogy elégedettek legyenek és ne legyenek nehézségeik. Soha nem kérdeztem meg politikai állásfoglalásukat, párttagok-e vagy nem?

Az 1956-os eseményeket, mint egy régi filmet, idézem:

– Nagyatád, Somogy megye, 1956. október végén 27 éves erdőmérnök voltam Pechtol István főmérnök és dr. Tusa Gábor főkönyvelő mellett. Úgy gondoltuk, hogy Petőfi Sándor nagy költőnk sorait valóra tudjuk váltani: „Talpra magyar, hí a haza, itt az idő, most vagy soha”.

Igen gyorsan talpra keltünk, szerveztük az oroszok elleni ellenállást, eltávolítottuk a Puska nevű munkáskáder igazgatót. Engem bíztak meg a fegyveres ellenállással (teherkocsival a laktanyába mentünk fegyverekért), éjjel-nappal őrségben álltunk a bejáratnál. Sajnos a lelkesedésünk, reményünk tiszavirág-életű volt. A számonkérés, bebörtönzés, vallatás, verés és zaklatás megkezdődött és részemre két hónapig tartott. Nem bírtam tovább a megaláztatást, embertelenséget.

Ezután kezdődött egy nagyszerű élet, tele szenvedélyes kutatómunkával és nemzetközi erdészeti elismeréssel.

Én nem okolok senkit! A sors akarta, hogy 1945-ben egy olyan ország szállja meg Magyarországot, amely mint példa szerepelt 40 évig és kiderült, hogy politikai és gazdasági szempontból Magyarország mögött ma-

radt, és hogy elméleteivel és gyakorlatával csődöt mondott! Nem irigylem azok sorsát, akik életük nagy részét ehhez a gárdához csatolták. A lelkiismeretük egész biztos sok nyugtalan éjszakát okoz nekik, különösen akik elég magas beosztásban működnek. Itt azonban nehéz eldönteni, mennyi a munka és a szakképzettség része, és mennyi a párt támogatása az alárendelés következtében, egy diktatórikus rendszerben. Mi, akik nyugaton élünk, igaz hogy elhagytuk hazánkat, de közülünk igen sokan új és dinamikus életet kezdtünk és sikert arattunk! Ti, akik otthon maradtatok, és hosszú éveken keresztül kénytelenek voltatok a nehézségek ellenére és a különböző nézetek ellenére együtt élni, ti döntitek el most milyen jövőt alkottok, hogy folytatjátok az együttélést. Egy azonban biztos, hogy a világban élő magyar erdőmérnökökre mindig és minden körülmények között számíthatok.

Jó szerencsét, üdv. az erdésznek!

Dr. Jean Toth (Tóth János)
Franciaország

DR. SZÁSZ TIBOR

A második világháború óta alkalmazott fakitermelési módszerek történeti áttekintése I.

A magam részéről mind a háború előtt, mind azt követően alapvető életfelfogásomból fakadóan elzárkóztam mindenfajta pártpolitikától, és munkámban kizárólag a szakmai szempontokat igyekeztem érvényesíteni. Az elmúlt időszakban hazánkban egyes fejlesztési irányok nemcsak erdészeti politikai indítatásúak voltak. Személyes tapasztalatom az, hogy erdész kollégáim zöme is hasonlóképpen gondolkozott és igyekezett tompítani azoknak a „felülről jött” intézkedéseknek az élet, melyeknek hatását az erdőre és az erdőben dolgozó emberre nem ítélte egyértelműen kedvezőnek. Áttekintésemet azzal a részletet mellőző összehasonlítással kezdem, amelyik rámutat a fakitermelés fejlesztésének lényegére az akkor kettéosztott világ erdőgazdálkodásában. Az 1940-es években mindkét oldalon a fakitermelésre a kéziszerszámok használata (fejsze, erdeifűrész), a választékok tő melletti darabolása, felkészítése és számbavétele, a közelítésben az állatok és az emberek erejének felhasználása, a szállításban az adottságok és a távolság függvényében részben ugyancsak az állati energia, a vasút, a tehergépkocsi és a víziút játszott szerepet.

A világszerte tapasztalt fejlődés a háború után, a háborús károk helyreállítása és a papír iránti igény robbanásszerű növekedése miatt mind nyugaton, mind keleten hirtelen felszökött a fafelhasználás. Az igények kielégítésére az erdőgazdálkodási, a gazdasági és a társadalmi viszonyok függvényében vagy azoktól függetlenül azonosak vagy hasonlóak voltak a lehetőségek és a kialakult módszerek. A nagy kiterjedésű, összefüggő, gyéren lakott erdőterületeken igyekeztek a fakiter-

melés valamennyi műveletét gépesíteni és az egész folyamatot iparszerűvé tenni. Az ilyen iparszerű kitermelés még ma is egyaránt jellemzője a volt Szovjetunió európai és ázsiai, nagy kiterjedésű erdőterületeinek, és a zömmel vállalkozói alagra helyezett kanadai és trópusi fakitermeléseknek.

A kitermelések ipari jellegűvé tett irányzata, ahol csak a minél nagyobb fatömeg minél olcsóbb kinyerése lett a cél, erdészeti szempontból két ok miatt is keményen bírálható. Egyrészt a nagy fapazarlás (esetenként csak a 20–30 cm-nél vastagabb farészek és csak a kurrens

A talajtömörítés hatással van az erdei fák növekedésére

Az erdőben végzett munkák hatással vannak a talajra, tömöríthetik, tápanyagban szegényíthetik, szélsőséges esetben a talaj degradációját is előidézhetik. Hogyan változtatja meg a talajtömörítés a termőhely „produktivitását”?

– sík területen a fák magassági növekedése mélyen bevágott rönkszállító utak mentén felével, harmadával csökken, a bevágás a termőhely termőképességét is csökkenti, kb. 15%-kal;

– az utakon 26%-os talajterfogatnál a növekedés 17%-kal csökkenti a magasságnövekedést, és 48%-kal a törzs fatömegének növekedését;

– a teljes állományra vonatkoztatott növekedéskiesés 14%-ra becsülhető.

(British Columbia Erdészeti Minisztériumának tájékoztató kiadványa: Maintaining Productive Forest Soils.)

Ref.: Szemerey Tamásné

fajú faegyedek kitermelése és felkészítése), másrészt a többnyire visszafordíthatatlan környezetrombolás (a humuszréteg felszaggatása, az erózió, a természetes újulat kipusztítása, az újraerdősítés elhagyása, a talaj vízgazdálkodásának és mikroorganizmusának tönkretétele) miatt.

Merőben eltérő volt a fejlesztés üteme és módja Európában a gazdasági erdőkkel rendelkező országokban. Azokban, amelyekben a fakitermelést a kiserdőbirtokosok saját maguk vagy az egyéni munkavállalók bérmunkában végzik, és a termelőeszközök saját tulajdonban vannak. A gépek térhódítása attól függött, hogy ki, milyen mértékben igyekezett könnyíteni az igen nehéz fizikai munkák csoportjába tartozó munkaműveleteken, kinek milyen gazdasági érdeke fűződött ahhoz, hogy termelékenységét növelje, és nem utolsósorban attól, hogy ki rendelkezett a gépek megvásárlásához elegendő tőkével vagy kedvező kamatozású hitellel. Mivel a kiserdőbirtokosoknak a fa időjárás viszonyoktól függetlenül történő elszállíthatósága, a bérmunkát végzőknek pedig az ugyanilyen helyen készletezett fatermékekért fizetett magasabb bér miatt az volt az érdeke, hogy a fakitermelést a fa minél kevesebb mozgatásával, megemelésével és készletezésével hajtsák végre, saját maguk igyekeztek beszerezni a fejszét és a kéziűrészt kiküszöbölő motorűrészt és a közelítésben az emberi és a fogaterőt felváltó csörlőzésre, vonszolásra vagy önrakodásra és készletezésre is alkalmas közelítőgépet.

Igy alakult ki az időszakosan legfeljebb egy kisegítő igénybe vevő és a tő melletti készletezést kiküszöbölő egyszemélyes munkaszervezet. Ebből több előny is származott. Egyrészt, mert ugyanaz az ember a munkaműveletek követelte sorrendben egy napon belül többfajta tevékenységet is folytatott, nem jelentkezett a teljesítményt csökkentő monotonia, a motorűrészt okozta vibrációs ártalom és a több fő együttes munkájával együtt járó teljesítménycsökkenés. Másrészt a fakitermelő gépeket gyártó cégek fejlesztési célként az egy ember által is könnyen kezelhető, mégis megfelelő teljesítménnyel dolgozó, kisméretű gépek előállítását határozták meg. Ennek – különösen a közelítőgépek esetében – a kíméletes munkalehetőségek miatt az erdő is nagy hasznát látta. Harmadrészt a módszer előnye lett az is, hogy a választékok a kitermeléssel egy menetben kikerültek a tő mellől.

Összefoglalva: a hazai gazdasági erdőkhöz hasonló körülmények között Nyugat-Európában a háborút követően viszonylag rövid idő alatt általánossá vált az, hogy a tő melletti készletezést elhagyták. A vágástéren motorűrészt használva csak döntöttek, gallyaztak, esetleg elődaraboltak a közelítőgép típusának megfelelő hossza (pl. csörlőzéshez, vonszoláshoz vagy hidraulikus daruval felszerelt forwarder kihordáshoz, vagy kábeldaruhoz).

A nagyerdőbirtokosok (beleértve az államot is) és a nagy fakitermelő cégek az 1960-as évektől a növekvő erdeimunkás-elvándorlás miatt fokozottan igényelték a lejtős terepre a biztonságos, kíméletes és nagy teljesítményű közelítést lehetővé tevő gépeket (pl. egy nyomon járó, törzskormányzású, gumikerekes, erdeimunkához

szükséges adapterekkel felszerelt traktorokat, könnyen áttelepíthető kábeldarukat), a skandináviai, sík területi fenyevesekhez pedig az ipari jellegű munkához hasonló fekitermelést lehetővé tevő többcélú gépeket (pl. döntőközelítő gépeket, gallyazó-daraboló processzorokat, nagy teljesítményű kérgezőgépeket).

A forgácslap- és a farostlemezyártás fejlesztésével egyidejűleg az 1970-es években alakították ki a termelékenység növelése és az önköltség csökkentése végett a lombos állományokban is jól bevált, tömegmérésre (súly szerinti számbavételre) és nem a térfogat-meghatározásra alapozott rostfatermelési, illetve -értékesítési rendszert. Ez a folyamat kérgeforgács-igény esetében a következő: döntés, 5 cm-nél vékonyabb gallyak eltávolítása, ágasfa kiközelítése felső- vagy közbenső rakodóra, rönköt is adó állományokban választékolás, darabolás, a visszamaradó farészek aprítása, az apríték beszállítása a feldolgozó üzembe, tömegmérés hídmérleggel. A rönköt nem adó, általában előhasználatból kikerülő ágasfát a törzssel együtt felaprítják. A kéreg nélküli, tehát a cellulózipari forgács termelését a felső-, ill. közbenső rakodóig a már leírtakkal azonos módon végzik. Az aprítás helyett a rönkök levágása után az ágasfarészt vagy az előhasználatból kikerülő ágasfát szállítható hossza darabolják. A darabok hossza eltérő. A vágás helyét az elágazás vagy a görbület határozza meg. A tehergépkocsira daruval felterhelt és elszállított fát a fogadó üzemben mérlegelik, majd egymástól 1 m távolságra szerelt körfűrészszorral feldarabolják, dobkergezőben kérgezik, végül aprítják. Mindkét változat gazdaságossága abban rejlik, hogy kiküszöbölje a kőbőzés céljából végzett motorűrészes darabolást, sarangolást és az apró választékok költséges rakodását.

A nyugat-európai országok zömében ma is felőttkorban, műveletenkénti céltanfolyamokon képezik ki a fakitermelőket a szakszerű munkavégzésre, a munka- és egészségvédelmet szem előtt tartó munkafogásokra, a munka- és védőfelszerelések használatára, az illető műveletben alkalmazott gépek kezelésére, vezérlésére és karbantartására.

(folytatjuk)

Európa-szerte fogyóban vannak a gombafajták, panaszolják gombatudósaink. Áll ez különösen az elhalt fát lebontó szaprofitákra, mert erdészeink túlzott szorgalommal „takarítják ki” erdeiket. Legalább a városközeli üdülőerdőkben és hasonló helyeken kellene az idős, töredező fák tervszerű fenntartásával alkalmat adni ezek megjelenésének, megismerésének a nagyközönség részére is. Ezek a gombák nem egyszerre jelennek meg az évek folyamán, hanem egymás után, a bomlás előrehaladtán megfelelő sorrendben. Látogatottabb helyeken célszerű a folyamatot a helyszínen ismertetni, értelmet adva egyben a gyakran hanyagságot szimatoló nagyközönségnek a törött, kidőlt, korhadó fák látványának. (Jó segítséget nyújt ehhez Igmándi Z. professzorunknak most megjelent A magyar erdők taplógombái c. műve.)

(AFZ 1992. 8. Ref.: Jérôme R.)

RÁCZ JÓZSEFNÉ DR.

125 éve született és 100 éve szerkesztette szögfelhordó készülékét Krippel Móric

Krippel Móric 1867. szeptember 5-én született a Pozsony vármegyei Kátlócon. Középiskolai tanulmányait Pozsonyban végezte, majd a selmeci Bányászati és Erdészeti Akadémián tanult és 1890-ben végzett erdészként.

Katonai szolgálata után az államerdészetnél helyezkedett el. Először a Felvidéken – Besztercebányán –, majd Erdélyben – Gyergyószentmiklóson – tevékenykedett. Gyakorlati munkája könnyítésére több hasznos újítással gazdagította a földmérő műszertechnikát. 1892-ben szerkesztette a busszola-mérések grafikus felhordásánál ma is használt szögfelhordó készülékét. 1902-ben továbbfejlesztette szögfelhordóját – háton vihető dobozzal egészítve ki azt – és kompaszt szerkesztett. 1904-től a csíkszeredai erdőhivatal főerdészeként működött.

1907 végén került vissza a selmecebányai Bányászati és Erdészeti Főiskola Erdőhasználati tanszékére, ahol már 1908. szeptember 15-ével rendes tanárrá nevezték ki. Az 1914/15. és 1915/16-os tanévben a főiskola rektora, 1916/17. és 1917/18-as tanévben pedig prorektora volt.

A Selmecebányáról való eljövételkor a tanszéki értékek mentésében és Sopronba telepítésében elvülhetetlen érdemeket szerzett. 1919-ben főerdőtanácsosi címet kapott.

Sopronban újraszervezte a korábban híres erdőhasználati gyűjteményt. 1920-ban favizsgáló laboratóriumot szervezett, új eljárást dolgozott ki a fakeménység megállapítására. Az 1923-ban létesített Faipari Technológia tanszéken is előadott. Az 1923/24-es tanévben prorektor volt és 1926-ban vonult nyugállományba, de az Erdőhasználati tanszéket 1939-ig vezette. Kutatómunkáját az oktatás felhagyása után is folytatta egészen 1945. november 23-án bekövetkezett haláláig. Sopronban, a Szt. Mihály temetőben helyezték örök nyugalomra.

Az erdészeti felsőoktatásban töltött évei alatt mindenkor a hallgatóság érdekeit szolgálta mind tanításával, mind az értük végzett tevékenységével. Az 1913-ban alapított selmecebányai Széchenyi Szövetség tanárelnöke volt, az I. világháború után az erdélyi menekült hallgatók segélyakciójának vezetőjeként is munkálkodott. A diákok önképzését támogatta és kutatómunkájába is bevonta az érdeklődőket.

Előadásokat tartott erdőhasználatból, faipari technológiából, fakereskedelmi ismeretekből, mező- és legelőgazdaságtanból, vadászat- és fegyvertanból.

Kutatómunkáját és szakirodalmi tevékenységét a földmérés, az erdőhasználat, a faanyagismeret és a fakereskedelem témakörében végezte, de foglalkozott a magyar erdészeti szaknyelv kérdéseivel, a gyorsírás korszerűsítésével és az IDO világnyelv terjesztésével is.

Számos földmérő műszertechnikai újítása volt, így a már említett szögfelrakó és kompasz. Szögfelrakó készüléke tulajdonképpen a felhordó busszolat volt hivatalosan „kiváltani”, annak nehézsége és lassúsága miatt. A Krippel Móric által szerkesztett szögfelrakó készülék szögrakóból és vezetékes rajztáblából áll, amely lehetővé teszi a busszola- és teodolitmérések felhordását, szögek lemérését busszolával vagy teodolittal való kitzéshez, valamint térképi területek mérését. (Az 1894-ben Bécsben Rost Rudolf által kiadott ismertetőben korrekt tájékoztatás olvasható a Krippel-féle műszer használatáról, előnyeiről és hátrányáról: „A terület meghatározás e készülékkel nem oly kényelmes, mint pl. a Coradi-féle planiméterrel... kényelmesebb, mint bármely geometriai eljárás vagy az Adler-féle planiméter alkalmazása”. Sébor János 1950-ben azt írja Geodézia I. jegyzetében, hogy a Krippel-féle szögfelhordó könnyen, egyszerűen kezelhető, de nem elég pontos. Leolvasási határértéke 6'.

Faanyagismeret keretében a laboratórium megalakítása mellett a dongaszámítással, méretvesztésekkel, a fa vízvesztésével foglalkozott.

Az erdészeti szaknyelv ügyét a „közös nyelven” való értekezés szempontjából alapvető fontosságúnak tartotta, ezért éveken át foglalkozott a témával és 1939-ben 76 lapos kiadványban ismertette nézeteit a szaknyelvvvel kapcsolatban.

A gyorsírást 1884–86-ban tanulta meg, és attól kezdve foglalkozott annak egyszerűsítési lehetőségeivel. 1913-ban nyújtotta be az egyszerű magyar gyorsírásra vonatkozó tervezetét, majd teljes, átdolgozott leírását 1921-ben adta be a Pénzügyminisztériumba. Ezzel kapcsolatos munkáját 1929-ig folytatta.

Az IDO világnyelv Magyarországi Szövetségének annak 1925. január 17-i megalakulásával lett tagja, 1928-ban elnökké választották a soproni csoportnál, ezt a pozíciót 1931 májusáig – lemondásáig – töltötte be.

1932/33-ban a Magyar Mérnökök és Építészek Egyesülete soproni osztályának választmányi tagja volt és ezzel egy időben a Felvidékiek Soproni Egyesületének is.

Első szakirodalmi munkája a Bund Károllyal közösen szerkesztett Hengertáblák szálfa és rönkök kőbözéséhez címmel 1892-ben jelent meg és 1943-mal bezárólag 43 önálló cikke (pl. A delejes déllő meghatározásáról. Erdészeti Lapok – továbbiakban EL. – 1894., A német dongák számítása, EL., 1923., Tanulmány a tompaélű gerendákról. Erdészeti Kísérletek, 1935.), tankönyve (Mezőgazdaságtan. Selmecebánya – továbbiakban Sb. – 1908., majd 1909.; Fakereskedelem. Sb., 1909.; Mező- és legelőgazdálkodástan. Sb., 1910; Vadászat- és fegyvertan. Sb., 1910. és 1912.; Erdőhasználat. Sb., 1908. és 1910/11., majd Sopron, 1920. és 1921.; Erdő-

használatlan és iparműtan. Sb., 1913–14.; Erdészeti kereskedelemtan. Sopron, 1930.) tanulmánya (pl. Felhordó készülék. Wien, 1894.; Szögrakó készülék. Budapest, 1900.) került ki nyomtatásban és több éven át az Erdészeti zsebnaptárak erdőhasználattal foglalkozó fejezetét írta és szerkesztette nagy gondossággal. A múzeum kéziratban őrzi az általa készített, de ki nem adott Segédtablák (szögfüggvények) és A szögfüggvények logaritmusai és természetes értékei ötezred fokokig hat tizeddel című munkáit.

Munkásságáért kapott elismerései az alábbiak:

Az 1896. évi ezredéves kiállításon „hasznos javítást” közreműködői érem,

az 1900. évi párizsi nemzetközi kiállításon szögfelhordó készülékéért bronzérem,

az 1902. évi pozsonyi mezőgazdasági kiállításon aranyérem „új erdészeti műszerekért”,

az 1907. évi pécsi kiállításon aranyérem „saját találmányú felrakó és tájoló műszerért”,

az 1910. évi bécsi nemzetközi vadászati kiállításon közreműködői oklevél,

az 1911. évi torinói kiállításon oklevél,

1933. III. 28-án kormányzói elismerés „buzgó szolgálataiért”,

1934. a Magyar Néprajzi Társaság díszoklevele.

Visszaemlékezések tanúsága szerint Krippel Móric korrekt magatartásáról és önzetlen segítőkészségéről volt közzismert. A hallgatósággal való kapcsolata példaértékű: az ifjúságnak mindig lelkes barátja volt és felkarolt minden jó és nemes törekvést. 40 évi tanári működése alatt az erdészek százait tanította és mutatott példát a széles látókörű tudós viselkedésére. Embersége mai erdészársadalmunk előtt is példaként áll! Emlékezzünk rá tisztelettel!

Zsebremenő-húsbavágó kérdések

Régről, az 1930–40-es éveknél kezdeném. Nagypapám a veszprémi székeskáptalannak volt az erdőőre. Amikor nyugdíjba ment, körülbelül 40 év szolgálat után, gyerek voltam. De azt határozottan tudom, már édesapám által is, hogy nyugdíjba menése után, úgynevezett „kegydíj”-ként haláláig kapott teljesen ingyenesen 4 ürméter vastag tűzifát és 4 kocsi ágfát, házához szállítva, térítés nélkül, hivatalosan. Ezt minden nyugdíjba menő erdőőr megkapta. Elbírt a papi erdő! Zalamerenyén, Irtáspusztán, az erdő szélén lakott. Öregségére beköltözött Zalamerenyére. Édesapám lett az utóda, mint erdőőr. Édesapám is ott született (meg én is), ott nevelkedett (meg én is), sőt én lettem az utóda, már erdész címmel 1946-tól 1963-ig. Ugyanott laktam én is. A közelmúltban odautaztam. A szülői ház félig romban (melléképületek nincsenek), időnként vadászok tanyáznak benne. A kerületvezetőt kerestem, mondták, hogy Nagykanizsáról, 25 kilométerrel jár a kerületébe.

Az ilyen erdészcsaládok, mint a mi családunk (több ilyen család volt az országban) lassan, de biztosan kihaltak.

Édesapám 40 év után nyugdíjba ment, hivatalos nyugdíjas tűzifa már nem volt, de nem hivatalosan azért minden nyugdíjas erdésznek megoldottuk az évi tűzifagondját. Csekély névleges árat fizettek érte. (Nem lopás volt!) Minden kerületvezetőnek volt a legközelebb lakó nyugdíjasa. Vezetőink is tudtak erről, sőt szorgalmazták. Ez íratlan törvény volt. Az a tény, hogy nem első osztályú hasábfát, hanem jó minőségű dorongfát, ágfát, rakodói maradványt adtunk. Nem hiányzott az sehonnan sem! Megérdemelték, hisz sokmillió fát neveltek, termelték, védték az erdőt, megöregedtek. Hogy is van ez jelenleg? Ez a kollegialitás, hagyomány megszűnt. A nyugdíjas erdésznek meg kell az évi fáját venni. Egy autó 8 m³, 15–16 000 forintba került hazaszállítva. Igaz első osztályú. Ez már szinte megfizethetetlen nekem és nyugdíjas kollégáimnak. A nyugdíjaink úgy átlagosan 10 000 Ft körül van. Az még szerencsés, akinek a felesége nyugdíjas vagy még aktívan dolgozik. Biztosan szerencsés? De vagyunk az országban jópáran, akiknek a felesége nem tudott nyugdíjvéket szerezni. Pedig a háztartásban sokat dolgozott. Gyerekeket nevelt, öreg szülőket gondozott. Az erdőből hova is járt volna el dolgozni? Mi mindig erdőben, erdészlakásokban laktunk, távol a falutól. Jelenleg is erdészlakásban lakunk nyugdíjasként, a hivatalos lakbért fizetjük havonta. Nem csak én vagyok, többen is vagyunk így az országban. Nekünk ugyan van saját lakásunk, de jelenleg nem tudunk beköltözni.

Fentebb írtam, hogy volt a kegydíjas-nyugdíjas hivatalos tűzifa. Hogy a 10–30 évvel ezelőtti. Már ez nem megy. Az igaz, hogy ilyen drága sohasem volt a fa. A vezetők, fahasználati előadók, kerületvezetők nem mernek segíteni. Őket is érdekli a kérdés, mert előbb-utóbb ők is nyugdíjasok lesznek. Erre humánus, hivatalos engedély nincs! Nem kérek, kérünk első osztályú hasábfát. Jó nekünk a dorongfa is. Megfelel nekem, nekünk az egészségügyi termelésből származó fa is. (Régen ez a feküfa volt.) Jó nekem, nekünk a rakodókon maradt selejtes tűzifa is. Lényeg: legyen mivel megfőzni az ebédet, és legyen télen meleg szobánk! Nem kérem, kérjük teljesen ingyen, könyöradományként, kegydíjként, de mérsékelt, kedvezményes-humánus áron. Ezt kérjük, akár egy, akár kettő nyugdíjból élő nyugdíjas erdész. Hisz mint nyugdíjas erdész a létminimum alsó határán élünk.

Fizettem, fizettük a szakszervezeti díjat. Nem is keveset! Én 1950 óta, 42 éve vagyok szakszervezeti tag. Már a nyugdíjas összeget fizetem. Ez ideig jelenleg is nekem, nekünk nem sok hasznunk volt, van belőle. Most elkelne az érdekünkben való közreműködés! Induljon az alapból és legyen megsegítés e téren.

Befejezésül még egyszer kérem, kérjük a tisztelt Szerkesztőséget, Vezetőséget, hogy érdekekben, érdekünkben tegyen lépéseket, hogy nyugodtan alhassunk. Ne legyen kilátástalan, hogy lesz-e meleg szobánk a jövő télen is. A leírtakon gondolkodjanak el, és képzeljék magukat a mi helyzetünkbe. Nekünk ez létkérdés is.

Válaszukat, eljárásukat várom, várjuk.

Erdész üdvözlettel
Gigler Ferenc
nyugdíjas erdész

Nemzetközi Erdész Szakmai Verseny

Unicum Cup '92

Az Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatósa idén második alkalommal rendezte meg a Nemzetközi Erdész Szakmai Versenyt. A verseny alapítói 1991-ben végzetek voltak, céljuk volt a versenyen keresztül közeledni az európai erdész felsőoktatási intézmények hallgatóihoz. A verseny szervezését a végzett hallgatóktól az FS (Fröccsöntő Sasok) Társasága vállalta át.

A versenykiírást 20 európai felsőoktatási társintézetnek küldtük el. Tizenegy külföldi csapat jelezte, hogy részt kíván venni: Zürich, Göttingen, Freiburg, München, Lugo (Spanyolország), Brno, Brassó, Poznan, Ljubljana, Tartu (Észtország) és Kaunas (Litvánia). A müncheni csapat az utolsó pillanatban lemondta részvételét, a litván, a spanyol, az észt és a lengyel csapat pedig számunkra érthetetlen okok miatt nem jelent meg. Így a II. Nemzetközi Erdész Szakmai Verseny: Unicum Cup '92-t a magyar csapattal kiegészülve, hét csapat részvételével rendeztük meg.

A szakmai verseny feladatait igyekeztünk úgy összeállítani, hogy átfogó képet kapjunk a csapatok szakmai felkészültségéről. Az első versenynapon dendrometriai és cönológiai, a második napon vadászati és vadgazdálkodási ismeretekről és lövészeti képességről kellett számot adni. A harmadik versenynapon a csapatoknak egy 12 km-es túrával egybekötött „akadályversenyt” kellett teljesíteniük. A túra útvonalán tíz állomást helyeztünk el, ahol felismerési, távolság- és magasságbecslési feladatokat kaptak a résztvevők.

A háromnapos teljesítmény alapján a következő helyezési sorrend alakult ki: 1. Sopron, 2. Brassó, 3. Brno, 4. Göttingen, 5. Zürich, 6. Freiburg, 7. Ljubljana.

A résztvevő csapatok tagjai az itt töltött hétféle alatt jól érezték magukat, meg voltak elégedve a szervezéssel és a kiszolgálással, s nem utolsósorban élvezték a versenyzést, megtetszett nekik a jól összeállított versenyprogram. Az FS társaságának rendezői gárdája tettekre sz hallgatótársaikkal és balekokkal egészült ki,

kiknek segítségével a versenyt zökkenőmentesen sikerült lebonyolítani.

Ezúton kell köszönetet mondani az anyagi támogatásért az Erdészeti, Faipari, Papíripari Nemzetközi Ösztöndíjas Alapítványnak, a Waldemar Grube Forest-nek, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnak és az Erdészeti és Faipari Egyetem vezetőségének. Hallgatótársainknak, balekjainknak, a Vadgazdálkodási, Erdőrendezéstani, Erdővédelmi és Növénytani tanszékeknek szintén köszönjük a verseny szervezésében és lebonyolításában nyújtott segítségüket.

Úgy gondoljuk, hogy a verseny megrendezésével tovább öregbítettük egyetemünk és a magyar erdészet hírnevét és ezt az Európában egyedülálló szakmai versenyt továbbra is meg kell rendeznünk és hagyományt kell teremteni vele. Ehhez kérjük a szakma és az olvasó segítségét.

Az elkövetkezendő versenyek megrendezéséhez szükséges anyagi háttérrel egy alapítvány felállításával szeretnénk biztosítani. Az alapítvány köz célúvá nyilvánítása a cégbíróságon folyamatban van, az alapítványhoz juttatott összeg az adóalapból leírható lesz.

Az alapítvány neve, székhelye: Nemzetközi Erdész Szakmai Verseny Alapítvány, 9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4.

Az elszámolási számla elnevezése: Nemzetközi Erdész Szakmai Verseny Alapítvány, 022-04372. Postabank és Takarékpénztár Rt. Soproni Területi Igazgatósága, 9400 Sopron, Új út 2.

Támogatását előre is köszönjük.
Üdv az erdésznek! Vivát FS!

Horváth János

a.Csam IV. emh., az FS elnöke
Szabó Péter

a. Vásott, okl. erdőmérnök, nyugalmazott FS tag,
örökös brennbergbányai tűzoltóparancsnok,
az Unicum Cup '92 főszerzője

Szerkesztői üzenetek

B.-né I. M. Budapest: Lapunk feladata nyilvánosságot adni egyesületi tagjaink és a szakma számára fontos közreműködők olyan megnyilatkozásainak, amelyek erdőgazdaságunk fejlesztését, tagjaink látókörének bővítését, szemléletének helyes irányú alakítását szolgálják. A lap ebben a tevékenységében szolgálatot teljesít mind a szerző, mind az olvasótábor részére. Elismerést a szerző az olvasó részéről nyer, felelősséggel a szerkesztőség az egyesület vezető testületeinek tartozik. Különös elkötelezettséget a szerkesztőség csak a külön felkérésre beküldött kéziratok tekintetében érez.

A szerző jutalma az olvasó elismerése, az a megbecsülés, tekintély, amit a pusztán megjelenés számára jelent. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a szerkesztőség a szerzőnek a kézirat elkészítésével kapcsolatos külön költségeiből részt ne vállalna.

További szolgálatra készen minden külön igény nélkül köszönti

a szerkesztő

Föld alatti összeesküvés

A délutáni kisvonattal értem haza. Az állomásfőnök éppen a csillagot verte le, s vidáman számolt be a budapesti hírekről. Boldog napok köszöntöttek a tanyavilágra. Miután az irodában Rákosi fényképét a nyakánál átfűzött spárgával felakasztottuk a lámpaszinorra, hallgattuk a rádiót, nagy reményekkel tárgyaltuk a jövőt. Míg egy ünneprontó látogató, a szomszédos állami gazdaság igazgatója – akivel korábban csak szigorúan hivatalos viszonyban voltam – meg nem érkezett hirtőleg, családostul nagy szöveg kíséretében: egy csoport közeleg a gazdaságuk központja felé, mindent felegetnek, őt is meg akarják ölni. Kérte, hogy fogadjuk be, védjük meg. Befogadtuk!

Míg mi a rádió híreit, az események fejleményeit örömmel értékeltük, ők „hülyeség, marhaság” kitöréssel méltatták. Embereim se vették jó néven az erdészeti majorban. Suttogni kezdtek: a mérnök úr eddig rendes ember volt, s most lesz kommunista? Később aztán belevegült a társaságunkba a megszeppent igazgató, csupán az ablakredőny esti leeresztésénél riadt fel, hogy géppuskasorozatot hallott. A ház egyetlen sörétes puskáját akarta mindig kézben tartani, de megnyugtattam, hogy erre semmi szükség nincs. Kis vizslám születtett október 23-án. Nimre kereszteltük (Nagy Imréről). A következő napok egyikén összejött egy társaság a házunknál. A pincében kötöttünk ki. Egyik erdészem nemzeti színű karzalaggal, a vállán egy vadászpuskával, a többiek csak boros poharakkal. Énekelgettünk: Himnuszt, Kossuth nótákat. Én elszavaltam a „Talpra magyar”-t, a szökött igazgató ordította a lehangosabb: „Rabok tovább nem leszünk”. Teltek a napok, továbbra is rontották örömlünket a kényszer-társaságok, mikor már Nagy Imre szövege hallatszott a rádióban: magyarok tüzettk ki a nemzeti színű zászlót.

Majd elérkezett a gyászos hajnal, elhangzott Nagy Imre tragikus bejelentése. Korán kelő ember vagyok, idejében értesültem mindenről. Elkecserepedésben, a feltámadt szökevények, meg néhány előbújt pártember előtt szinte kiabáltam: állítsunk egy keresztfát, s írjuk rá, itt nyugszik a magyar szabadság, élt három napot. A remény és reménytelenség váltakozva élt bennünk, de tudtuk, hogy a szabadságharc elbukott. Aztán hallottuk a rádióban Kádár nyilatkozatát: „ha az oroszok meg akarják szelídíteni, agyon kell verni”.

Nyomban elindultak a pufajkások verekedni szerte az országban. A környékünkön is előfordultak kisebb csetepaték, adóívek községközi elégetése miatt megindult nyomozások, kihallgatások során, rohantak hozzám az emberek, s elmondták, hogy velem kapcsolatban forogtak kérdések: Mikor találkoztak velem? Milyen tanácsokat adtam? Vezér kellett az eseményekhez, engem szemeltek ki, mert közben a szökött igazgató feljelentett. A nálam történt tartózkodása alatt kommunistaellenességéről győződött meg. A keresztügy kibővült. Most már úgy szólt, hogy utasítást adtam az erdészeknek: minden kerületben állítsanak fel keresztfát. A borospincében volt poharazgatás az egyetlen szál vadászpuskás erdészemmel fegyveres föld alatti összeesküvéssé lépett elő.

Nehéz idők jöttek. Néhány tényezőn múltott minden. Az igazgató – akinek a legszebb napokban történő jelenléte megfosztott bennünket attól a gyönyörű boldogságtól, hogy a szabadság reményének, a budapesti csodálatos eseményeknek, ha tisztavirágnyi időszakra is, örüljünk – az ő idejük eljöttével, visszatérve gazdaságába, megkezdte munkáját. Szinte mindenkit feljelentett. Az

egyik vágányon azzal támadott, ha én nem adok neki védelmet, biztosan megölték volna. Azzal nem számolt, hogy a feljelentések találkozhatnak. A keresztügyben, ha megelégszik az igazsággal, amit valóban mondtam az egy keresztőről, az is elég lett volna, de valamennyi erdész keresztüjről senki sem tudott. Ez rontotta feljelentése hitelét. A kiskutyámat is hiába szólították a nyomozók. Nimre nem hallgatott, mert november 4-én még csak éppen kinyílt a szeme, utána meg az általános „Szuszi” kutya nevet kapta ideiglenesen. Sajnos halála napjáig nem kaphatta vissza a „Nim” nevet.

A másik tényező a még ma is élő erdészem, Manga Jenő bácsi, erdészeti párttitkár volt. Utoljára négy órán keresztül vallatták, hogy mondjon rám valamit, közben többször kiküldték gondolkodni, de így sem jutott eszébe semmi. Az Isten áldja meg érte. Ilyen párttitkár is volt.

Sokra aztán nem vittem. A szakma valahányszor akarta, a párt mindig lenullázta. Így végig az erdőben maradhattam, s ez nekem elég volt. Már csak mellette élek, de a gerlebűgás, a kakukklitánia, a lombsátor hárfajátéka behallatszik. Lassan itt az ősz, majd az örök tél is megérkezik. Rekedt hangon varjú szól egy száraz ágról: Kár!

Dr. Horváth László

Erdősítések műszaki átvétele

Egy átvevő fohásza

Ó Uram, Teremtőm, imám feléd
Rebben e lejtőn, mély vízmósáson
Gazban, hozzád szól epedve,
Hogy létesíts malasztban.
Hallgassd meg szavam, és ne hagyd,
Hogy vétekbe, bűnbe essem,
Netán az átadó gúnyosan kinevessen.
Uram, ki ott ülsz az egekben
Míg én itt, hebegve, mászom
A terepet, kapkodom a levegőt,
Beszerzem a sebeket,
Nyakra, főre, és még sem jutok
Előre, mert csúszik a talajon
Az a nyamvadt, galaj, jobban
Mint tavaly,
A nap lángokat szór agyamra
Az izzadság marja testem,
Íme most is majd hogy hanyatt
Estem. Az Atyaisten szenvedhetett
Ennyit a fakereszten.
Több sebből piroslik vérem,
Mert szúr a tövis, a tüske
Éget a ronda csalán.
Ha nem így lenne,
Miért mondanám?

Ó Uram, Te mit tennél helyemben,
Nekem sajnos mennem kell, araszolok tovább,
Mint hernyó az ágon, míg nem kiszúrja egy gébics
És csőréből a begybe, majd zúzán át megzúzva, kerül
elegybe.

Ó drága Uram, köszönöm, hogy meghallgattad erdei
panaszom,
Fogadd érte őszinte hálám, lankadatlan hitemet,
Mi táplálja éhező lelkem, s hiteled szétárad
Sebektől vérző testemen, de előtted soha nem resteltem.

Amen!

Úgy bámulok, majd kiugrik szemem
Keresvén a piciny fákat,
De mégsem lelem,
Megáll az értelem.
Az átadó bizton állítja,
Ültettek a tavaszon, s ezért
Sem jogos panasom.
Nagyságod előtt ó Uram,
Mehajtom fejem,
De én mégsem észlelem,
Hidd el Uram.
Pír önti el arcom
Ilyen egyoldalú harcon
Csuklást ingerel a szégyen
És meg-megrázza testem,
S már alig dereng,
Hogy mit is kerestem
Néked ó Uram.
Ezt bevallom resten,
Aztán elfogy a türelem,
Agyamba tódul, iszonyú méreg,
Mikor a mézet gyűjtő méhek
Virág helyett,
Szállnak kezemre,
És szúrnak mérget szervezetembe.

Homolya József
erdőfelügyelő